

***Poslovni načrt
Centra ustvarjalnosti in nadarjenosti***

Koper, 2021

KAZALO

KAZALO	1
UVOD	2
1. Povzetek poslovnega načrta.....	4
2. Kratek pregled analize obstoječega stanja na nacionalni ravni	5
2.1 Analiza obstoječega stanja na mednarodni ravni.....	6
2.2 Ugotavljanje primanjkljajev in opredeljevanje potreb za nadgradnjo obstoječega stanja.....	6
2.3 Možne rešitve, ki bi jih kot odgovor na zgoraj predstavljene nevrvalgične točke poskušali realizirati v CUN UP PEF	7
3. Opis CUN UP PEF	13
3.1 Poslanstvo in cilji	13
3.2 Evalvacija.....	15
3.3 Analiza učinkov dela v CUN UP PEF	16
4. Vizija, letni cilji in kazalniki uspešnosti CUN UP PEF	17
4.1 Vizija CUN UP PEF	17
4.2 Letni cilji CUN UP PEF	18
4.3 Načrt trženja dejavnosti CUN UP PEF.....	18
4.4 Kadrovski in finančni načrt.....	19
4.5 Kritična tveganja delovanja CUN UP PEF	19

UVOD

Načela enotnosti, pravičnosti, enakih možnosti, prehodnosti in zagotavljanja šolske uspešnosti za vse učence/ dijake so v Sloveniji temeljni standardi v organizaciji in razvoju kakovostne šole. Slovenskemu šolskemu prostoru so dani vsi pogoji za razcvet razvoja dejavnosti dela z nadarjenimi učenci in dijaki, vendar se na ravni načrtnega in organizacijskega spodbujanja tovrstnih otrok ni veliko spremenilo. Največja ovira za hitrejši razvoj nadarjenih je šibka ozaveščenost in usposobljenost vseh, ki so zanje odgovorni ter nespodbudno ozračje, ki hromi motiviranost in ambicioznost sposobnih in uspešnih posameznikov (Kukanja Gabrijelčič, 2015; Strmčnik, 1994). Nadarjeni in talentirani imajo enake pravice do razvojnega kurikuluma, ki bo spodbujal njihove sposobnosti, temeljil na zadovoljevanju individualnih potreb in sprejemanju drugačnosti. Zakonska izhodišča v RS sicer poudarjajo pomen oskrbe nadarjenih učencev in dijakov, prav tako se je v Sloveniji konceptualno poenotil postopek prepoznavanja nadarjenih (Koncept, 2007), vendar ugotavljamo, da (še) nimamo razvitega specializiranega, enotnega kurikularnega modela oz. alternativne različice le-tega, ki bi temeljil na prožnih oblikah učenja, obogatitvenih programih, spodbujanju ustvarjalnosti in modelom svetovalnega dela na poklicni, osebnosti in psihološki ravni. V želji, da bi podali natančnejši vpogled v omenjeno problematiko, smo temeljni namen dela osredinili v ustanovitev Centra ustvarjalnosti in nadarjenosti, z vprašanjem, kakšen je oziroma naj bo sistem formalnega izobraževanja nadarjenih in talentiranih posameznikov (po celotni vertikali), ki so »nosilci« družbeno-ekonomske in gospodarske prihodnosti.

Namen ustanovitve Centra ustvarjalnosti in nadarjenosti je v oblikovanju podpornega okolja, ki omogoča nadaljnji razvoj kompetenc nadarjenih in talentiranih posameznikov. Sočasno pa želimo tudi ustrezno opolnomočiti pedagoške idr. strokovne delavce pri delu s tovrstno skupino oseb. Pri tem bomo stremeli predvsem k izmenjavi primerov dobre prakse na vseh ravneh vzgoje in izobraževanja (izmenjava, obseg in vsebina ponudbe ustreznih organizacijskih oblik vzgojno-izobraževalnega dela, didaktičnih strategij ter učnih oblik in metod dela na vseh stopnjah izobraževanja; izmenjava strateških načrtov - programov vzgojno-izobraževalnega dela za spodbujanje razvoja nadarjenih na vseh stopnjah izobraževanja; izmenjava obogatitvenih programov za nadarjene ter objava slednjih na spletu; primeri dobre prakse izvajanja koncepta vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi; spremljanje in evalvacija programa za delo z nadarjenimi; vi) stalno strokovno izobraževanje

---

in spopolnjevanje pedagoških delavcev (sodelovanje s tujimi eksperti in programi).

Rezultati se bodo kazali v oblikovanih strokovnih podlagah za nadaljnji razvoj področja izobraževanja in svetovanja nadarjenim in talentiranim posameznikom. Preizkušeni bodo didaktični pristopi ter oblikovana priporočila za pedagoško osebje, posameznike in njihove starše. Vzpostavljene bodo trajne povezave med vzgojno-izobraževalnimi zavodi in drugimi institucijami. Oblikovani bodo podporno okolje za vzgojno-izobraževalne zavode ter mehanizmi izmenjave izkušenj in dobrih praks.

1. Povzetek poslovnega načrta

Center ustvarjalnosti in nadarjenosti Univerze na Primorskem, Pedagoške fakultete (v nadaljevanju CUN UP PEF) bo zapolnil pomembno vrzel s področja odkrivanja in dela z nadarjenimi in talentiranimi posamezniki ter spodbujanja ustvarjalnosti po celotni vzgojno-izobraževalni vertikali.

Sodelujoči kolegi pri ustanovitvi in delovanju centra so:

1. izr. prof. dr. Mojca Kukanja Gabrijelčič
2. prof. dr. Amalija Žakelj
3. doc. dr. Marina Volk
4. doc. dr. Janja Plazar
5. doc. dr. Tadeja Volmut
6. Marko Gavriloski, asist.
7. Giuliana Jelovčan, viš. pred.
8. doc. dr. Aksinja Kermauner
9. doc. dr. Mateja Marovič
10. dr. Ana Bogdan Zupančič, asist.
11. izr. prof. dr. Sonja Rutar
12. doc. dr. Karmen Drljić
13. Lovrenc Habe, asist.

K sodelovanju bodo povabljeni tudi vsi visokošolki učitelji in sodelavci UP PEF in zunanji kolegi ter študentje dodiplomskega in podiplomskega študija UP PEF.

Področja delovanja se bodo nanašala na:

- (i) svetovalno in posvetovalno delo s pedagoškimi/ strokovnimi delavci, starši in nadarjenimi posamezniki;
- (ii) izvedbo delavnic in predavanj za vzgojitelje/ učitelje (v povezavi s Centrom za vseživljenjsko učenje UP PEF);
- (iii) izvedbo tematskih srečanj, izobraževanj, okroglih miz idr.;
- (iv) sodelovanje pri medpredmetnem/ interdisciplinarnem povezovanju s kolegi UP PEF (pri izvedbi vsebin s področja specialnih didaktik v povezavi z višjimi potenciali otrok in učencev);
- (v) sodelovanje z drugimi članicami UP pri izmenjavi primerov dobrih praks na področju dela z nadarjenimi študenti;
- (vi) sodelovanje pri izvedbi (soorganizacija) mednarodne znanstvene konference »Talent Education«;
- (vii) sodelovanje z mednarodnimi institucijami pri izobraževanju bodočih učiteljev (ECHA, dr. Tracy Ford Inman – ZDA, dr. Margaret Southerland – VB, dr. Martina Brazzalotto – IT, dr. Jasna Arrigoni – HR idr.);

- (viii) izposoja didaktičnih pripomočkov za starše, vzgojitelje in učitelje;
- (ix) priprava didaktičnega gradiva in pripomočkov na vseh študijskih smereh v povezavi z izobraževanjem nadarjenih in talentiranih posameznikov;
- (x) izvedba tabora za nadarjene;
- (xi) izvedba dogodka »DAN ZA DAR«;
- (xii) sodelovanje z lokalno skupnostjo in širjenje pomena dela z nadarjenimi;
- (xiii) publiciranje;
- (xiv) promocija UP PEF, saj smo (bomo) prvi tovrstni center, ki se holistično ukvarja z optimalnim razvojem nadarjenih in talentiranih posameznikov.

Osnovna dejavnost CUN UP PEF bo razvijanje in organiziranje neformalnih oblik učenja za raznoliko ciljno populacijo.

2. Kratek pregled analize obstoječega stanja na nacionalni ravni

Področje vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi in talentiranimi otroki, učenci, dijaki in študenti (v nadaljevanju učenci) je programsko predstavljeno v različnih programskih smernicah, ki sprejemajo kot temeljno izhodišče pravico vsakega učečega se, da mu javni šolski sistem omogoča optimalni razvoj v skladu z njegovimi potenciali in interesi (ZOFVI, 2. člen. Koncept (1999, 2019). Koncept (1999, 2019) temelji na Beli knjigi o vzgoji in izobraževanju (2011), ustreznih zakonodajnih izhodiščih (ZOFVI, ZOsn, ZGim, ZPSI) ter njihovih podzakonskih aktih. Na področju odkrivanja in dela z nadarjenimi otroki/ učenci/ dijaki je bilo opravljenih veliko aplikativnih raziskav na nacionalnem in tudi (komparativno) mednarodnem prostoru, ki so izšle v obliki znanstvenih, strokovnih prispevkov ter znanstvenih in strokovnih monografij (glej Mojca Kukanja Gabrijelčič, <https://plus.si.cobiss.net/opac7/bib/search?c=as%3D40257&db=cobib&mat=allmaterials&max=100>; Ivan Ferbežer, <https://plus.si.cobiss.net/opac7/bib/search?q=ivan+ferbe%C5%B Eer&db=cobib&mat=allmaterials>), kjer ugotavljamo, da imajo nadarjeni učenci/ dijaki pravico do ustreznih izobraževalnih možnosti, ki bodo izzivalno in stimulatивно naravnane ter optimalno razvijale njihove potenciale.

Če želimo prispevati k samouresničitvi otrok in mladih ter s tem k razvoju in napredku celotne družbe, moramo stremeti k implementaciji specifičnih učnih programov oz. načrtov, ki bi poleg splošnih vzgojno-izobraževalnih optimalno zadovoljevali intelektualne in osebnostne potrebe visoko sposobnih individuumov. Pri delu z nadarjenimi moramo torej poskrbeti za ustrezen učni načrt, učni model, diferencirane vsebine in učne cilje, višje standarde znanja

ter široko paleto izbora didaktično-metodičnih elementov, ki si jih lahko učitelji prilagajajo glede na specifične učnega predmeta.

2.1 Analiza obstoječega stanja na mednarodni ravni

2.1.1 Mednarodne študije, ki predstavljajo široko področje odkrivanja in dela z nadarjenimi učenci/ dijaki ter izobraževanja učiteljev v različnih evropskih državah so npr. Armstrong, A. C., Armstrong, D. in Spandagou, I. (2010); Eurydice (2006); European Agency for Development in Special Needs Education (2009); Freeman, Raffan in Warwick (2010); Mönks in Pfluger (2005); Silverman idr. V Evropi je najbolj podrobno predstavljena mednarodna raven z nacionalnimi strategijami oz. vzgojno-izobraževalnimi politikami za delo z nadarjenimi ravno v Eurydicovi študiji (Eurydice, 2006).

2.1.2 Relevantne znanstvene študije so npr.: Adderholdt-Elliott (1987); Bloom (1982); Bloom in Sosniak (1981); Borkowski in Peck (1986); Chamrad in Robinson (1986); Clark (1988); Cohen in Sandburg (1977); Davidson (1986); Feldhusen (1986); Freeman (1985); Gallagher (1990); Guilford, Scheuerle in Schonburn (1981); Hollingworth (1942); Keating in Bobbitt (1978); Kerr (1991); Lewis, Feiring in McGuffog (1986); Robinson in Noble (1991); Roedell (1984); Rogers (1986); Silverman (1978); 1993; Sternberg (1986); Terman in Oden, (1947); Whitmore (1980).

2.1.3 S področja svetovanja in poklicne orientacije nadarjenim pa npr. Assouline, Colangelo (2000); Betts (1981); Bloom (1985); Bloom (1985); Buescher (1987); Chan (1988); Colangelo (2002); Colangelo, Dettmann, (1982); Colangelo, Lafrenz (1981); Colangelo, Pfluger (1979); Feldhuson, Sayler (1990); Ferbežer (1971); Ferbežer (1984); Frederikson, Rothney(1972); Groth (1969); Holland (1973); Hollinger (1983); Hollinger, Katchadourian, Boli (1985); Kelly, Colangelo (1990); Kerr (1999); Perrone (1981); Pulvino, Colangelo, Zaffran (1976); Renzulli, Reis, Smith (1981) in Webb, Meckstroth (1982) idr.

2.2 Ugotavljanje primanjkljajev in opredeljevanje potreb za nadgradnjo obstoječega stanja

Ugotovljeno, po aplikativnih raziskavah Kukanja Gabrijelčič idr. relevantne literature):

- (i) obstajajo večje terminološke vrzeli pri opredeljevanju pojmov, ki se nanašajo na nadarjene in talentirane posameznike ter področje razumevanja ustvarjalnosti v učnem procesu;
- (ii) se polemike o pravičnosti in enakosti v izobraževanju nanašajo predvsem na deprivilegirane in tiste s posebnimi potrebami;
- (iii) v slovenskem prostoru nimamo enotnega učnega modela za delo z nadarjenimi in talentiranimi, empiričnih podatkov in temeljnih raziskav s področja dela s tovrstnimi posamezniki;
- (iv) obstajajo tehnične in strokovne pomanjkljivosti pri prepoznavanju in nadaljnji pedagoško-psihološki obravnavi nadarjenih in talentiranih posameznikov;
- (v) obstajajo strokovne pomanjkljivosti pri poklicnem usmerjanju nadarjenih učencev/dijakov;
- (vi) pedagoški in svetovalne delavce bi bilo potrebno opolnomočiti na področju pedagoškega in svetovalnega dela z nadarjenimi posamezniki.

2.3 Možne rešitve, ki bi jih kot odgovor na zgoraj predstavljene nevrvalgične točke poskušali realizirati v CUN UP PEF

(i) Avtorica Kukanja Gabrijelčič (2015) je predstavitev večplastnega problema, psihološke interdisciplinarne terminološke neenotnosti izrazov učna uspešnost, talentiranost in nadarjenost, raznovrstne terminološke izraze umestila tudi v slovenski raziskovalni prostor. Spoznanja kažejo na pomanjkljivo definicijo nadarjenosti in predvsem talentiranosti v našem prostoru ter izmenljivo uporabo in interpretacijo pojmov v povezavi z učno uspešnostjo. Slednje bomo v CUN UP PEF konceptualizirali in prilagodili našemu okolju, saj je ustrezna definicija nadarjenosti tudi temelj nadaljnje priprave strokovnega osebja na delo z nadarjenimi in talentiranimi posamezniki.

(ii) Usmerili se bomo h konkretizaciji in praktični implementaciji ustrezne pedagoške prakse vzgojno-izobraževalnega dela nadarjenih in talentiranih učencev, s proaktivnim pristopom izobraževanja nadarjenih, ki se prične z ugotavljanjem realnih potreb in skrbi učenca kot individuuma in ne potreb, ki so odraz zunanjih dražljajev in stimulacij (že na predšolski stopnji);

(iii) delo z nadarjenimi in talentiranimi bi moralo biti primarno namenjeno v oblikovanje proaktivnega, ustvarjalnega, spodbudnega in prožnega učnega okolja, ki naj bi spodbujalo konstruktivne učne procese, kjer bodo mladi postajali uresničevalci svojega lastnega spoznavnega procesa. Zato bomo v CUN UP PEF, ki naj bi služil kot opolnomočenje pedagoških in svetovalnih

---

delavcev ponudili ne zgolj primere obogatitvenih programov idr. didaktičnih strategij (ki jih predvideva Koncept, 1999), temveč primere Kurikularnih modelov, ki jih lahko implementiramo v naš vzgojno-izobraževalni proces (Purdue model, Model iskanja talentov ipd.);

(iv) poleg zgoraj zapisanega, bomo v CUN UP PEF ponudili številne didaktične pripomočke na različnih predmetnih področjih, ki jih lahko pedagoški, strokovni delavci in starši uporabijo pri delu z nadarjenimi posamezniki.

(iv) iz formalnih testnih okoliščin bomo pedagoške delavce ustrezno usmerili k prepoznavanju in odkrivanju tovrstnih učencev v naravnih okoliščinah (pri šolskih in izvenšolskih dejavnostih). Identifikacijski postopki bi namreč morali poleg klasičnih kriterijev (učnega uspeha, mnenja in ocen učiteljev, tekmovanj, izjemnih dosežkov na drugih področjih, mnenja šolske svetovalne službe, interesnih dejavnosti, testov sposobnosti in ustvarjalnosti) vsebovati tudi druge merske instrumente – specializirane ocenjevalne lestvice za različna predmetna področja (op. primer dobre prakse - Kukanja Gabrijelčič je merski instrument za področje zgodovine; Tebbs in Kukanja Gabrijelčič – merski instrument za področje predšolske vzgoje in prvega triletja OŠ);

(v) na bogatem interdisciplinarnem področju študija nadarjenih in talentiranih posameznikov bi se v CUN UP PEF želeli izogniti skrajnostim, v katere je dolga leta težil razvoj šolskega svetovalnega dela pri nas. Omenjene kritične skrajnosti so naslednje: a) precenjenost in povečevanje različnih metod in tehnik ter njihovo istovetenje s šolskim svetovalnim delom (od tod izvira utapljanje v diagnosticiranju, testiranju, zbiranju in vodenju podatkov ipd.); b) uporaba izključno ene tehnike in tako nehote rušenje interdisciplinarne, timsko-znanstvene narave dela; c) uporaba raznolike palete tehnik in strategij dela, kljub temu, da narava dijakovega osebnostnega problema tega ne zahteva; d) priseganje na monodisciplinarno in eno-strokovno usmerjenost dela; e) omejevanje in izključitev učitelja iz procesa vzgojno-izobraževalnega dela z nadarjenimi in talentiranimi;

(vi) v duhu proaktivnega pristopa, ki se prične v točki razvoja jasnega razumevanja edinstvenih izobraževalnih potreb, ustvarjalnosti in teženj nadarjenega učenca kot individuuma, bomo zasnovali in izvedli tudi model opolnomočenja pedagoških in svetovalnih delavcev, ki ga bomo izvajali na vzgojno-izobraževalnih idr. institucijah.

Viri in literatura k točki »2.1.1«:

1. Armstrong, A. C., Armstrong, D. in Spandagou, I. (2010). Inclusive education: International policy and practice. Los Angeles, CA: Sage.

-
2. Bela knjiga o vzgoji in izobraževanju v Republiki Sloveniji (ur. Krek, J. in Metljak, M.) (2011). Ljubljana: Zavod Republike Slovenije za šolstvo.
  3. Bezić, T. (2011). Dejavnosti Zavoda Republike Slovenije za šolstvo v procesih razvijanja in uvajanja Koncepta odkrivanja in dela z nadarjenimi v osnovnih in srednjih šolah Sloveniji, od leta 1996 do 2011. Neobjavljeno poročilo v okviru projekta Analiza ključnih dejavnikov zagotavljanja kakovosti znanja v vzgojno-izobraževalnem sistemu (Evropski socialni skladi 2010–2012). Ljubljana: Pedagoška fakulteta Univerze v Ljubljani.
  4. European Agency for Development in Special Needs Education (2009). Gifted learners: A survey of educational policy and provision. Odense. Dostopno na <http://www.tehetsegpont.hu/dokumentumok/gifted.pdf>
  5. Eurydice (2006). Specific educational measures to promote all forms of giftedness at school in Europe, Working document. Brussels. Dostopno na: http://eacea.ec.europa.eu/eurydice/ressources/eurydice/pdf/082EN/082EN_005_SUM.pdf.
  6. Ferbežer, I. in Kukanja, M. (2008). Svetovanje nadarjenim učencem. Ljubljana: Zavod RS za šolstvo.
  7. Freeman, J., Raffan, J. in Warwick, I. (2010). Worldwide provision to develop gifts and talents: An international survey. Research report. Dostopno na <http://www.digimaxhost.co.uk/~joan/pdf/towereport.pdf>
  8. Kukanja Gabrijelčič, M. (2015). Nadarjeni in talentirani učenci. Med poslanstvom in odgovornostjo. Koper, Univerza na Primorskem: Univerzitetna založba Annales.
  9. Mönks, F. J. in Pfluger, R. (2005). Gifted Education in 21 European Countries: Inventory and Perspective. Dostopno na: http://www.bmbf.de/pubRD/gifted_education_21_eu_countries.pdf
  8. Zakon o gimnazijah (ZGim) (1996). Dostopno na <http://www.uradnolist.si/1/objava.jsp?urlid=199612&stevilka=571>
  9. Zakon o organizaciji in financiranju vzgoje in izobraževanja (ZOFVI) (1996). Dostopno na http://zakonodaja.gov.si/rpsi/r05/predpis_ZAKO445.html
  10. Zakon o poklicnem in strokovnem izobraževanju (ZPSI) (1996). Dostopno na <http://www.uradni-list.si/1/objava.jsp?urlid=199612&stevilka=568>

Viri in literatura k točki »2.1.2«:

1. Adderholdt-Elliott, M. (1987). Perfectionism: What's bad about being too good? Minneapolis, MN: Free Spirit Press.
2. Bloom, B. S. (1982). The role of gifts and markers in the development of talent. *Exceptional Children*, 48, 510-521.
3. Bloom, B. S., & Sosniak, L. A. (1981). Talent development vs. schooling. *Educational Leadership*, 39(2), 86-94.
4. Borkowski, J. G. & Peck, V. A. (1986). Causes and consequences of metamemory in gifted children. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness* (pp. 182-200). Cambridge: Cambridge University Press.
5. Chamrad, D. L., & Robinson, N. M. (1986). Parenting the intellectually gifted child. *Topics in Education*, 6(1), 74-87.
6. Clark, B. (1988). *Growing up gifted* (3rd ed.) Columbus, OH: Charles E. Merrill.
7. Cohen, R. L., & Sandberg, T. (1977). Relation between intelligence and short-term memory. *Cognitive Psychology*, 9, 534-554.
8. Davidson, J. E. (1986). The role of insight in giftedness. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness* (pp. 201-222). Cambridge: Cambridge University Press.
9. Feldhusen, J. F. (1986). A conception of giftedness. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness* (pp. 112-127). Cambridge: Cambridge University Press.
10. Freeman, J. (Ed.). (1985). *The psychology of gifted children*. New York: John Wiley.

-
11. Gallagher, J. J. (1990). Editorial: The public and professional perception of the emotional status of gifted children. *Journal for the Education of the Gifted*, 13, 202-211.
  12. Guilford, A., Scheuerle J., & Schonburn, S. (1981). Aspects of language development in the gifted. *Gifted Child Quarterly*, 25, 159-163.
  13. Hollingworth, L. S. (1942). *Children above 180 IQ Stanford-Binet: Origin and development*. Yonkers-on-Hudson, NY: World Book.
  14. Keating, D. P., & Bobbitt, B. L. (1978). Individual and developmental differences in cognitive-processing components of mental ability, *Child Development*, 49, 155-167.
  15. Kerr, B. A. (1991). *A handbook for counseling the gifted and talented*. Alexandria, VA; American Association for Counseling and Development.
  16. Lewis, M., Feiring, C., & McGuffog, C. (1986). Profiles of young gifted and normal children: Skills and abilities are related to sex and handedness. *Topics in Early Childhood Special Education*, 6(1), 9-22.
  17. Robinson, N. M., & Noble, K. D. (1991). Social-emotional development and adjustment of gifted children. In M. C. Wang, M. C. Reynolds, & H. J. Walberg (Eds.). *Handbook of special education: Research and practice, Volume 4: Emerging programs* (pp. 57-76). New York: Pergamon Press.
  19. Roedell, W. C. (1984). Vulnerabilities of highly gifted children. *Roeper Review*, 6, 127-130.
  10. Rogers, M. T. (1986). A comparative study of developmental traits of gifted and average children. Unpublished doctoral dissertation, University of Denver, Denver, CO.
  21. Silverman, L. K. (1978). Characteristics of giftedness. *Colorado Association for the Gifted and Talented Newsletter*, 5(2), 8.
  22. Silverman, L. K. (1993). Counseling families. In L. K. Silverman (Ed.), *Counseling the gifted and talented* (pp. 151-178). Denver: Love.
  23. Sternberg, R. J. (1986). A triarchic theory of intellectual giftedness. In R. J. Sternberg & J. E. Davidson (Eds.), *Conceptions of giftedness* (pp. 223-243). Cambridge: Cambridge University Press.
  24. Terman, L. M., & Oden, M. H. (1947). *Genetic studies of genius: Vol. 4. The gifted child grows up*. Stanford, CA: Stanford University Press.
  25. Whitmore, J. R. (1980). *Giftedness, conflict, and underachievement*. Boston: Allyn & Bacon.

Viri in literatura k točki »2.1.3«:

1. Assouline, S. G., Colangelo, N. (2000). *Counseling Gifted Students*. *International Handbook of Giftedness and Talent*. 2nd edition. Oxford.
  2. Betts, G. T. (1981). *Autonomous learning and the gifted: A secondary model*. Secondary programs for the gifted/talented. Ventura, CA: Ventura County Superintendent of Schools Office.
  3. Bloom, B. S. (1985). *Developing talent and young people*. New York: Ballantine Books.
  4. Bloom, B. S. (1985). *Developing talent in young people*. New York: Ballantine Books.
  5. Buescher, T. (1987). Counseling gifted adolescents: A curriculum model for students, parents and professionals. *Gifted Child Quarterly*, 31(2), str. 90-93.
  6. Chan, L. K. S. (1988). The perceived competence of intellectually talented students. *Gifted Child Quarterly*, 32(3), str. 310-315.
  7. Colangelo, N. (2002). *Counseling Gifted and Talented Students*. The National Research Center for Gifted and Talented. Medmrežje: <http://www.sp.uconn.edu/newshtml> (14.9.2006).
  8. Colangelo, N., Dettmann, D. F. (1982). A conceptual model of four types of parent-school interactions. *Journal for the Education of the Gifted*, str. 120-126.
  9. Colangelo, N., Lafrenz, N. (1981). Counseling the culturally diverse gifted. *Gifted Child Quarterly*, 25, stran 27-30.
-

-
10. Colangelo, N., Pflieger, L.R. (1979). Academic self-concept of gifted high school students. V: Colangelo, N., Zaffran, R.: New voices in counseling the gifted. Dubuque, IA, Kendall-Hunt, str. 77.
  11. Feldhuson, J.F., Sayler, M. (1990). Rating Scales for Identification of Vocational Talents, v Expanding awareness of creative potentials world-wide, Edited by Calvin Taylor, Seventh World Conference of Giftedness, University of Utah, Salt Lake City, Utah Brain Powers Press, str. 374-380.
  12. Ferbežer, I. (1971). Metode in tehnike šolskega svetovalnega študija otrok. Filozofska fakulteta Ljubljana, Oddelek za pedagogiko, Ljubljana, diplomska naloga, str. 18-22.
  13. Ferbežer, I. (1984). Poklicno svetovanje nadarjenim učencem, Posvetovanje psihologov Slovenije, Portorož, november 1983, Izdalo Društvo psihologov Slovenije, Ljubljana, str. 141.150
  14. Frederikson, R. H., Rothney, J. W. (1972). Recognizing and assisting multipotential youth, Columbus, Ohio: Merrill.
  15. Groth, N. J. (1969). Vocational development for gifted girls. (Eric Document Reproduction Service, ED 931747).
  16. Groth, N. J. (1969). Vocational development for gifted girls. ERIC Document Reproduction Service, No. ED931747.
  17. Holland, J.L. (1973). Making vocational choices: A theory of careers, Englewood Cliffs, NJ, Prentice Hall, stran 35-94.
  18. Hollinger, C. L. (1983). Counseling the gifted and talented female adolescent: The relationship between social self-esteem and traits of instrumentality and expressiveness. Gifted Child Quarterly, 27(4), str. 157-161.
  19. Hollinger, C. L., & Katchadourian, H.A., Boli, J. (1985). Careerism and intellectualism among college students. San Francisco, Josey-Bass, str. 390.
  20. Kelly, K., Colangelo, N. (1990). Effects of academic ability and gender on career development. Journal for the Education of the Gifted, Vol 13, str.168-175.
  21. Kerr, B. (1999). A handbook for Counselling The Gifted & Talented. Australia: Hawker Brownlow Education.
  22. Perrone, P. (1981). Gifted individuals career development. In COLANGELO N., DAVIS G:A: Handbook of Gifted Education, Boston, Allyn and Bacon, str. 398-407.
  23. Pulvino, C.J., Colangelo, N., Zaffran, R.T. (1976). Laboratory counselling programs. Madison, WI, University of Wisconsin, Department of Counselling and Guidance, str. 75.
  24. Renzulli, J. S., Reis, S. M. & Smith, L. H. (1981). The Revolving Door Model. Mansfield, CT: Creative Learning Press.
  25. Webb, J. T., Meckstroth E. A., Tolan, S. S. (1982). Guiding the gifted child. Columbus, Ohio: Psychology.

Centri, ki se v evropskem prostoru ukvarjajo s sistematičnim spodbujanjem nadarjenih in talentiranih učencev/ dijakov. Vsak izmed predstavljenih centrov ima tudi svoj strokovni načrt, dejavnosti in uspeh pri pomoči nadarjenim mladim (in/ali starejšim) ljudem.

Avstrija: Austrian Research and Support Centre for the Gifted and Talented (www.oezbf.at)

Avstrija: Institute TIBI (www.institut-tibi.at);

Belgija: Exentra Centre (www.exentra.be);

Češka republika Talent Centre of National Institute for Further Education (www.talentovani.cz);

Estonija Gifted and Talented Development Centre (www.teaduskool.ut.ee/et);
Nemčija International Centre for the Study of Giftedness (ICBF) of the Universities of Muenster Osnabrueck and Nijmegen (www.icbf.de);
Madžarska: European Talent Centre Budapest (www.tehetseg.hu and www.talentcentrebudapest.eu);
Irska: CTY Ireland (www.dcu.ie/ctyi/index.shtml);
Italija: Italian Association for Gifted and Talented Students (www.aistap.org);
Litva: National Student Academy (www.nmakademija.lt/);
Nizozemska: Talent Centre for the Netherlands (www.talentstimuleren.nl and www.ru.nl/its/cbo);
Švica: University of Education and Teacher Training, Northwestern Switzerland (www.begabungsfoerderung-schweiz.ch)
Turčija: EPTS Centre - Centre for Research and Practice on Gifted Education at Anadolu University.

3. Opis CUN UP PEF

3.1 Poslanstvo in cilji

Na podlagi poslanstva, bomo uresničevali naslednje temeljne/ osnovne cilje:

1. Približati sodobna spoznanja s področja nadarjenosti, talentiranosti in ustvarjalnosti širši javnosti.
2. Krepitev vloge in promocija UP PEF na regionalni, nacionalni in mednarodni ravni.
3. Razvijanje sodobnih oblik in metod poučevanja/ učenja.
4. Olajšati dostop do izobraževanja in svetovalnih/ posvetovalnih storitev različnim ciljnim skupinam.

V CUN UP PEF bomo stremeli k:

- i. sistematičnemu, longitudinalnemu in neprekinjenemu svetovalnemu in posvetovalnemu delu s starši, učitelji in nadarjenimi posamezniki;
- ii. izvedbi delavnic in predavanj za vzgojitelje/ učitelje;
- iii. izvedbi tematskih srečanj, izobraževanj, okroglih miz idr.;
- iv. sodelovanju pri medpredmetnem/ interdisciplinarnem povezovanju s kolegi UP PEF (pri izvedbi vsebin s področja specialnih didaktik v povezavi z višjimi potenciali otrok in učencev);
- v. sodelovanju z drugimi članicami UP pri izmenjavi primerov dobrih praks na področju dela z nadarjenimi študenti;
- vi. sodelovanju pri izvedbi (soorganizaciji) mednarodne znanstvene konference »Talent Education«;
- vii. sodelovanju z mednarodnimi institucijami pri izobraževanju bodočih učiteljev (ECHA, dr. Tracy Ford Inman – ZDA, dr. Margaret Southerland – VB, dr. Martina Brazzalotto – IT, dr. Jasna Arrigoni – HR idr.);
- viii. izposoji didaktičnih pripomočkov za starše, vzgojitelje in učitelje;
- ix. pripravi didaktičnega gradiva in pripomočkov na vseh študijskih smereh v povezavi z izobraževanjem nadarjenih in talentiranih posameznikov;
- x. izvedbi tabora za nadarjene;
- xi. izvedbi letnega dogodka »DAN ZA DAR«;
- xii. sodelovanju z lokalno skupnostjo in širjenje pomena dela z nadarjenimi;
- xiii. znanstvenemu in strokovnemu publiciranju;
- xiv. promociji UP PEF, saj smo prvi tovrstni center, ki se holistično ukvarja z optimalnim razvojem nadarjenih in talentiranih posameznikov po celotni VIZ vertikali.

Ostalo:

- i. Velik poudarek bo tudi na področju nujenja pomoči staršem in vzgojno-izobraževalnih institucijam pri odkrivanju in prepoznavanju »nedosegancev« - tistih, ki ne dosegajo vzgojno-izobraževalnih uspehov v skladu s svojimi sposobnostmi. Veliko takšnih nadarjenih je bilo namreč odkritih preden je upadel njihov interes za učenje in študij ali pa preden so se zakoreninili močni občutki manjvrednosti v dijaku samem.
- ii. Posebna pozornost bo tudi na nadarjenih in talentiranih iz socialno-ekonomsko, kulturno in psihološko prikrajšanih okolij ter tistih iz drugačnih kulturnih okolij. Pozornost bo usmerjena k maksimalnemu aktiviranju njihovih potencialov in odstranjevanju ali preprečevanju negativnih učinkov neprimernih vzgojnih vplivov.

Opolnomočenje pedagoških in svetovalnih delavcev:

Model dela na CUN UP PEF, ki bo interdisciplinarno timsko zasnovan, bo pomagal odkrivati, ugotavljati sposobnosti, interese in osebnostne značilnosti nadarjenih in talentiranih učencev.

Temeljni smotri svetovalnega modela pedagoškim in strokovnim delavcem bodo:

1. Usposobiti nadarjenega in talentiranega učenca, da bo sam sebe uspešno postavljaj v sedanje in prihodnje širše življenjske okoliščine - otrokovo življenje je ustvarjalno delo, v katerem individuum iz sebe naredi to-kar pravzaprav tudi je. Vsak človek ima namreč v sebi zmožnosti samostojne rasti in samouresničevanja.
  2. Pomagati nadarjenemu, da doseže svojo lastno, uspešno in zadovoljno »samouresničitev«.
  3. Pomagati nadarjenemu, da razvije pristne čustveno-socialne odnose do soljudi in družbe.
  4. Pomagati nadarjenemu, da si sam pomaga na poti do uresničevanja lastne svobode in zastavljanja lastnih življenjskih ciljev.
  5. Povezati in zagotoviti razpoložljive vire s posameznikovimi potrebami in sposobnostmi.
  6. Pomagati nadarjenemu, da razvija pozitivno samopodobo, občutek lastne vrednosti, samozaupanje in odgovornost za lasten razvoj.
  7. Pomagati in usmerjati nadarjenega po poti začrtanih življenjskih ciljev, ki ga navdajajo z občutki zadovoljstva in pozitivnega potrjevanja.
  8. Razvijati nadarjenega otroka v celovito osebnost - na intelektualnem, emocionalnem in socialnem področju.
-

Pedagoški delavci bodo ustrezno usposobljeni za strokovno zahtevno odločanje o akceleraciji nadarjenih, pri motiviranju nadarjenih, izbiri ustreznih didaktičnih strategij in metod za spodbujanje ustvarjalnosti, oblikovanju spodbudnega učnega okolja. Aktivni bodo tudi pri različnih oblikah programov oz. akcij pomoči nadarjenim ter pri povezovanju z zunanjimi institucijami.

Razvijali bomo nove prožne oblike učenja in sodelovanja ter tako zagotavljali dvig splošnih in poklicnih kompetenc vključenih, izboljšali kakovost poučevanja in razvoj učnega okolja, ki spodbuja ustvarjalnost, inovativnost in podjetnost (npr. tandemske ure; sodelovanje s fakultetami, zavodi in podjetji; e-izobraževanje; razvoj inovativnega učnega gradiva; interdisciplinarnih predmetov; novih pedagoških modelov; novih oblik učenja, kot skupinsko, družbeno učenje, temelječe na mrežnem pristopu in horizontalnih aktivnostih; razvoj tutorskega sistema v povezavi s študenti različnih fakultet) ter še naprej spodbujali nadaljnji razvoj nekaterih že vzpostavljenih mehanizmov povezovanja šole in zunanjih institucij.

Razvoj izobraževanja/ opolnomočenja pedagoških delavcev bo temelji na že ustaljenih zakonodajnih in programskih izhodiščih, ki bo v določenih segmentih nadgrajena. Posebej pozorni bomo na celosten pristop, ki bo vključeval izobraževanje strokovnih delavcev (učiteljev/drugih strokovnih delavcev o ciljih edukacijsko-svetovalnega modela za nadarjene), iskali in izpopolnjevali modele sodelovanja, ki bodo vključevali čim bolj procesni način skupnega dela med učitelji, strokovnimi delavci, dijaki in starši, saj, kot ugotavljajo analize mednarodnih raziskav, sodelovalen pristop, ki vključuje skupno delo vseh akterjev v vseh fazah dela, bistveno pripomore k uresničevanju globljih ciljev, kot so razvijanje lastne identitete, kritična presoja, kreativnost in inovativnost itd.

3.2 Evalvacija

Evalvacija izvedbe projekta bo potekala na treh ravneh:

1. Vsebinska evalvacija dela v CUN UP PEF: podatki za evalvacijo bodo zbrani v celotnem času izvajanja projekta (stalno, formativno) in sumativno. Narejena bo na osnovi globalnih in delnih (letnih) ciljev, ki jih bo opredelil strateški tim.
2. Finančna evalvacija projekta: spremljanje in zagotavljanje skrbne, namenske in učinkovite rabe sredstev. Delo bo potekalo na prostovoljni ravni.
3. Časovna evalvacija projekta: evalvacija ustreznosti časovne dinamike projekta.

Pri delovanju CUN UP PEF bomo zasledovali uresničevanje naslednjih kvantitativnih kazalnikov uspešnosti:

- število izvedenih posodobitvenih programov,
- število udeležencev na posodobitvenih programih,
- število udeležencev na predavanjih in delavnicah,
- število izdanih publikacij,
- število udeležencev na dnevu za dar in taboru za nadarjene.

V okviru podpornih aktivnosti bomo spremljati tudi število izvedenih svetovanj za vsako ciljno skupino.

3.3 Analiza učinkov dela v CUN UP PEF

Kvalitativna in kvantitativna analiza učinkov CUN UP PEF bo obsegala evalvacijo učinkov izvedenih dejavnosti na:

- motivaciji vključenih v izbrane dejavnosti, z učinki na motivacijo za poučevanje in učenje,
- angažiranost in pristopi k poučevanju/ učenju,
- zaupanje v svoje sposobnosti poučevanja/učenja in lastno učinkovitost,
- aktivno udejstvovanje v diferenciranem/ individualiziranem izvajanju učnega procesa ter svetovanju/ usmerjanju nadarjenim,
- razvoj kompetentnosti pedagoških delavcev za oblikovanje ustreznega didaktičnega okolja,
- posodabljanje učnega okolja,
- odzive deležnikov na pripravo in izvedbo predavanj/ delavnic, uporabe didaktičnih pripomočkov idr.

Kazalnike bomo ugotavljali v t.i. triangulaciji, tako z zbiranjem podatkov in ocenjevanjem zadovoljstva/ dosežkov s strani deležnikov.

Uporabljene bodo naslednje metode in tehnike:

- opazovalne liste,
- etnografski zapisi (opisi ključnih dogodkov v procesu in refleksija dogodka, ki jo bo posredoval zapisovalec),
- kvalitativno samoocenjevanje napredka vključenih,
- kvalitativno samoocenjevanje razlik v motiviranosti vključenih s strani učiteljev,
- zapisi samovrednotenja izvedene aktivnosti, ki jih bodo podali udeleženci,
- beleženje opažanj o procesih in zaključkov vpletenih,

- analiza zapisov v osebnih izobraževalnih načrtih dijakov,
- analiza vplivov na preoblikovanje VI dela pedagoških in strokovnih delavcev.

Končna evalvacija dela bo poleg navedenega obsegala tudi predloge sprememb kurikularne zasnove in oblikovanja ponudbe za šole v obliki dveh modelov (edukacijskega in svetovalnega).

V partnerskem sodelovanju z visokošolskimi učitelji, učitelji osnovnih in srednjih šol, vzgojitelji, strokovnimi delavci, zunanjimi institucijami, učenci, dijaki in starši se bodo razvijale raznovrstne oblike povezovanja vzgoje, izobraževanja, svetovanja.

4. Vizija, letni cilji in kazalniki uspešnosti CUN UP PEF

4.1 Vizija CUN UP PEF

V petletnem obdobju (2021-2026) delovanja CUN UP PEF želimo uresničiti naslednjo vizijo:

»Omogočiti nadarjenim in talentiranim posameznikom optimalni razvoj svojih potencialov«.

Na podlagi vseh naštetih aktivnosti menimo, da bo CUN UP PEF doprinesel večji vpis na študijske programe, večjo prepoznavnost fakultete in univerze. V program centra smo vključili različne ciljne skupine.

Aktivnosti so načrtovane in osnovane tako, da vplivajo ena na drugo in se obenem tudi medsebojno dopolnjujejo. Tako s promoviranjem kot s povečanjem vpisa na eno aktivnost, se bo povečal vpis in prepoznavnost tudi drugih aktivnosti. Fakulteta bo s pomočjo centra vzpostavila dodatne tržne dejavnosti.

Pri vseh omenjenih aktivnostih bo velik poudarek tudi na promociji, saj so to nove aktivnosti, katere je potrebno promovirati, da postanejo prepoznavne. Dogodki bodo sproti objavljeni na spletni strani fakultete in izdelani bodo različni plakati ter letaki, glede na aktivnosti centra. Center in njegove aktivnosti bomo promovirali preko dosegljivih medijev.

4.2 Letni cilji CUN UP PEF

Zastavljeno vizijo CVŽU do leta 2026 bomo uresničevali z naslednjimi generičnimi letnimi cilji:

Cilji UP PEF za leto 2021

- vzpostaviti pravno podlago za delovanje CUN UP PEF,
- seznaniti zaposlene o delovanju CUN UP PEF,
- pripraviti načrt promocije CUN UP PEF v javnosti,
- izvedba DNEVA ZA DAR,
- izvedba srečanja (tabora) za nadarjene in njihove mentorje in
- izvedba predavanj in delavnic za pedagoške in strokovne delavce.

Cilji UP PEF za leto 2021

- vzpostaviti sistem samoevalvacije o kakovosti delovanja CUN UP PEF,
- nadaljevati promocijske aktivnosti CUN UP PEF v javnosti in
- izvajati zastavljene dejavnosti (svetovalno in posvetovalno delo, izvedba predavanj/delavnic, vključevanje študentov v delo, izposoja didaktičnih pripomočkov, izvedba mednarodne znanstvene konference Talent Education, sodelovanje z visokošolskimi učitelji in tujimi partnerji).

Cilji UP PEF za leto 2023-2026

- izvajati samoevalvacije o kakovosti delovanja CUN UP PEF in
- izvajati zastavljene dejavnosti (svetovalno in posvetovalno delo, izvedba predavanj/delavnic, vključevanje študentov v delo, izposoja didaktičnih pripomočkov, izvedba mednarodne znanstvene konference Talent Education, sodelovanje z visokošolskimi učitelji in tujimi partnerji).

4.3 Načrt trženja dejavnosti CUN UP PEF

Trženje dejavnosti CUN UP PEF bo temeljilo na spletnem oglaševanju. Le to bo prvenstveno potekalo po naslednjih poteh:

1. s pomočjo univerzitetne in fakultetne spletne strani (www.upr.si in www.pef.upr.si),
2. preko univerzitetnega in fakultetnega informatorja,
3. z vzpostavitvijo lastnega facebook profila in
4. spletnim obveščanjem zaposlenih v vzgojno-izobraževalnih in drugih zavodih.

Oglaševanje bo temeljilo na izpostavljanju konkurenčne prednosti CUN UP PEF, in sicer:

- posredovanje aktualnega znanja s področja nadarjenosti in ustvarjalnosti in
- skrbi za kakovost ponujenih storitev.

4.4 Kadrovski in finančni načrt

Center se bo samofinanciral z izvedbo mednarodnih konferenc, tabora za nadarjene, izdanih monografij, izvedbe predavanj in delavnic.

V skladu z zastavljenimi kazalniki delovanja CUN UP PEF med leti 2021 in 2026 bo kadrovski načrt sledil glede na prostovoljno delo vključenih sodelavcev UP PEF. Glavnino dela bo opravljala izr. prof. dr. Mojca Kukanja Gabrijelčič.

Pri organiziranju in pripravi dogodkov bodo centru v pomoč strokovni delavci zaposleni na UP PEF in študentje.

Za delovanje centra se ne predvideva novih zaposlitev.

Letno imamo namen organizirati eno mednarodno konferenco, ki bo doprinesla fakulteti nova znanja, informacije, povezovanja s prakso, regijo bo dodatno afirmirala, dajala možnosti novih povezovanj in delovanj.

Sodelovali bomo tudi na razpisih (domaćih in tujih) in tako prispevali k dobičku CUN UP PEF.

Izdali bomo vsaj eno monografijo letno, ki se bo nanašala na različna področja nadarjenosti, talentiranosti in ustvarjalnosti, tudi v povezavi s študijsko literaturo, raziskavami in aktualnimi strokovnimi izzivi.

K pridobivanju novega znanja bodo pripomogli tudi domači in tuji profesorji z izvedenimi predavanji. Namen imamo organizirati vsaj tri predavanja letno kar bo centru doprineslo še dodatno uveljavitev in omogočilo konstanten stik z razvojem stroke.

Na podlagi pridobljenih sredstev omenjenih dejavnosti, bodo tako določene dejavnosti kot so svetovanje, izposoja pripomočkov idr., brezplačne.

4.5 Kritična tveganja delovanja CUN UP PEF

Pri izvajanju dejavnosti CUN UP PEF se je potrebno zavedati tudi določenih tveganj, kot npr. upad vlaganj v izobraževanje. Za zmanjšanje izpostavljenega tveganja bo potrebno posebno pozornost nameniti promociji CUN UP PEF in skrbi za kvaliteto ponujenih storitev.

Pripravila:izr. prof. dr. Mojca Kukanja Gabrijelčič

Kukanja Gabrijelčič